

WERKBOEK NIVEAU 3

Persoonlijke basiszorg 1

MBO

TRAJECT
V&V

VERZORGENDE IG

Persoonlijke basiszorg

Deel 1

**C.A. Abrahamse
C.M. Broeshart
A.F.M. Meijssen
M.B.J. Linssen**

Colofon

Auteurs

C.A. Abrahamse
C.M. Broeshart
A.F.M. Meijssen
M.B.J. Linssen

Redactie

C.A. Abrahamse
M.H.A.J. Gloudemans

Vormgeving en omslag

Studio Fraaj, Rotterdam

Fotografie omslag

Peter Bak, Rotterdam

Opmaak

Imago Mediabuilders,
Amersfoort

Fotografie

© Hollandse Hoogte /
Jörgen Caris Fotografie;
Corbis; Karin Ligthart;
Mirador Media / Anke
Gielen; www.dantuma.com

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 91048 3

Eerste druk, eerste oplage, 2016

©ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO2-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Rondleiding door dit werkboek

Het werkboek is verdeeld in thema's. Een thema in het werkboek sluit precies aan bij een thema in de theorie.

Thema 1
Lichamelijke verzorging

Lichamelijke verzorging is een belangrijk onderdeel van je werk als verzorgende. In dit thema gaat het om de verzorging van de huid, de haar, de vingers en het gebit. Daarbij is het belangrijk dat je het een en ander weet over de bouw en functie van deze lichaamsdelen.

De lichaamsdelen die hygiënische verzorging in een belangrijk onderdeel van het verzorgingsplan van de verzorgende. In eerste instantie wordt de hygiënische verzorging in de eerste maanden van een kind volledig door de verzorgers gedaan. Naarmate een kind ouder wordt, neemt zijn zelfstandigheid toe, wordt er sprake van een volledige verzorging. Samen gaat het om de verzorging en de toezichting. Het is van belang dat de verzorgende de hygiënische verzorging goed afgeleid kan overnemen. In het handboek van de taak van de functie van de verzorgende in de verpleegkunde. Dit moet van de verzorgende wordt kennis gemaakt op de eerste plaats en daarna die van de functie.

Daarnaast zijn er mensen die aanvullende lichaamsverzorging krijgen om verschillende redenen. Omstandigheden lichaamsverzorging kunnen andere omstandigheden ontstaan. Dit kan zijn een belangrijk taak voor jou als verzorgende om te weten hoe je bij bepaalde omstandigheden het beste kunt handelen.

Dit thema bevat leeractiviteiten, praktijktoetsen, vaardigheden, thematoetsen, studietoetsen, reflectie en reflectie over de volgende onderwerpen.

Hoofdstuk 1: Bouw en functie van huid, slijmvlies en gebit

- huid
- vingers
- gebit

Hoofdstuk 2: Hygiënische verzorging

- huid en de hygiënische verzorging
- hygiënische verzorging van de vingers
- de plaats van het gebit
- hygiënische verzorging van de baby en het kind

Hoofdstuk 3: Complicaties door onvoldoende lichaamsverzorging

- huidschade
- infecties
- contactdermatitis
- roos
- longontsteking
- otitis media
- versleten
- bloedingen

In dit werkboek staan verschillende soorten opdrachten. Deze helpen je om je de benodigde vakkennis en beroepsvaardigheden eigen te maken.

Themaopening

Je leest waar het thema over gaat en welke hoofdstukken en onderwerpen aan de orde komen.

Verwerking
Verwerkingsopdrachten

Bouw en functie van huid, slijmvlies en gebit

- In de theorie staat dat de huid verschillende functies heeft. Een ding is zeker: huid gaat niet alleen om de bescherming van de huid maar ook om andere functies. Welke functie van de huid is het meest belangrijk?
  - beschermen tegen schadelijke invloeden van buitenaf
  - bescherming tegen uitdroging
  - verwarmen
  - verkoelen
- De huid bestaat uit drie lagen. Welke laag is het meest belangrijk voor de bescherming van de huid? Welke laag is het meest belangrijk voor de bescherming van de huid? Welke laag is het meest belangrijk voor de bescherming van de huid?

Laag	Functie
Epidermis	Bescherming tegen uitdroging
Dermis	Bescherming tegen uitdroging
Huidvliezen	Bescherming tegen uitdroging
- De huid wordt veel aangetast.
  - Bescherming van de huid tegen uitdroging

Verwerking

Verwerkingsopdrachten helpen je de theorie te leren en te begrijpen. Ze zijn geordend per hoofdstuk.

Toepassing

Praktijksituaties hiermee pas je de theorie toe in realistische praktijkbeschrijvingen.

Vaardigheden om de benodigde beroepsvaardigheden aan te leren.

Themaopdrachten grotere opdrachten waarmee je met de kennis en vaardigheden aan de slag gaat. Je werkt dan ook aan belangrijke algemene vaardigheden als samenwerken, informatie zoeken, presenteren, kritisch denken, plannen en problemen oplossen.

Toepassing
Praktijksituaties

Het gedrag van Jolanda maakt Chaima onzeker tijdens de lichamelijke verzorging

Chaima is een verpleegkundige werkzaam op de afdeling verpleegkunde. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt.

Chaima is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt. Ze is bezig met de lichamelijke verzorging van een patiënt.

Thema 1: Lichamelijke verzorging

Evaluatie
Studiehulp

Bouw en functie van huid, slijmvlies en gebit

1. De huid is een van de belangrijkste organen van het menselijk lichaam. Welke functie van de huid is het meest belangrijk?

- beschermen tegen uitdroging
- bescherming tegen uitdroging
- verwarmen
- verkoelen

2. De huid wordt veel aangetast. Welke laag is het meest belangrijk voor de bescherming van de huid?

- Epidermis
- Dermis
- Huidvliezen

3. De huid wordt veel aangetast. Welke laag is het meest belangrijk voor de bescherming van de huid?

- Bescherming van de huid tegen uitdroging

Hoeveel vragen heb je goed beantwoord? ...

Hygiënische verzorging

1. De hygiënische verzorging heeft meestal alleen invloed op het voorkomen van infecties.

- Ja
- Nee

2. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

3. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

4. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

5. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

6. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

7. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

8. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

9. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

10. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

11. De verzorging van de huid moet altijd worden gedaan met een reinigingsmiddel.

- Ja
- Nee

Evaluatie

Studiehulp een zelftoets waarmee je controleert of je de theorie kent. Antwoorden zijn op te vragen bij je docent.

Evaluatie en reflectie evalueren en reflecteren zijn belangrijke vaardigheden voor jouw toekomstige beroep: zet na elk thema op een rij wat je goed beheerst en wat je actiepunten zijn.

Inhoudsopgave

Thema 1 Lichamelijke verzorging 10

Verwerking 11

Verwerkingsopdrachten 11

- Hoofdstuk 1 Bouw en functie van huid, slijmvliezen en gebit 11
- Hoofdstuk 2 Hygiënische verzorging 13
- Hoofdstuk 3 Complicaties door onvoldoende lichaamsbeweging 16

Toepassing 19

Praktijksituaties 19

- Het gedrag van Jolanda maakt Chaimaa onzeker tijdens de lichamelijke verzorging 19
- Meneer Toonstra heeft een fikse longontsteking en wordt daarom op bed verzorgd 22
- Na het ernstige verkeersongeval krijgt het gezin Van de Ven hulp van de thuiszorg 26

Vaardigheden 29

- Zorgvrager wassen op bed 29
- Zorgvrager wassen op bed met wasdoekjes 33
- Zorgvrager wassen aan de wastafel, onder de douche of in bad 37
- Haren wassen op bed 41
- Zorgvrager die zich op bed bevindt, scheren met een elektrisch scheerapparaat 45
- Zorgvrager die zich op bed bevindt, scheren met scheermes en scheerzeep 48
- Tandenpoetsen van een zorgvrager die zich op bed bevindt 51
- Gebitsprothese verzorgen van een zorgvrager die zich op bed bevindt 54
- Mondholte reinigen van een zorgvrager die zich op bed bevindt 58
- Therapeutische elastische kousen met een open teenstuk aantrekken 61
- Therapeutische elastische kousen met een gesloten teenstuk aantrekken 64
- Therapeutische elastische kousen uittrekken 67
- Hygiënische verzorging van een baby 70

Themaopdrachten 74

Evaluatie 76

Studiehulp 76

- Hoofdstuk 1 Bouw en functie van huid, slijmvliezen en gebit 76
- Hoofdstuk 2 Hygiënische verzorging 76
- Hoofdstuk 3 Complicaties door onvoldoende lichaamsbeweging 77

Evaluatie en reflectie 78

Thema 2 Hulp bieden bij de opname van voeding en vocht 80

Verwerking 82

Verwerkingsopdrachten 82

- Hoofdstuk 4 Spijsvertering 82
- Hoofdstuk 5 Zorg voor de voeding 84
- Hoofdstuk 6 Voeding bij ziekte 89
- Hoofdstuk 7 Dieetleer 91

Toepassing 95

Praktijksituaties 95

- Laura geeft kraamzorg aan mevrouw Govers 95
- Meneer Bakker is mager 99
- Mevrouw Peters wordt geholpen bij het eten 102

Vaardigheden 105

- Hulp bieden aan een zorgvrager die zelf niet kan eten en drinken 105
- Flesvoeding geven 109

Themaopdrachten 113

Evaluatie 114

Studiehulp 114

- Hoofdstuk 4 Spijsvertering 114
- Hoofdstuk 5 Zorg voor de voeding 115
- Hoofdstuk 6 Voeding bij ziekte 115
- Hoofdstuk 7 Dieetleer 116

Evaluatie en reflectie 118

Thema 3 Hulp bieden bij de uitscheiding 120

Verwerking 121

Verwerkingsopdrachten 121

- Hoofdstuk 8 Uitscheidingsstelsel 121
- Hoofdstuk 9 Urine 123
- Hoofdstuk 10 Feces 127
- Hoofdstuk 11 Transpiratie, menstruatie, sputum en braaksel 131

Toepassing 135

Praktijksituaties 135

- Een katheterzak verwisselen bij Iris 135
- Meneer Bouwman heeft een longontsteking 139
- Meneer De Jager heeft diarree 142

Vaardigheden 146

- Hulp bij het gebruik van een po op bed 146
- Hulp bij het gebruik van een urinaal op bed 150
- Verwisselen van een incontinentiemat 154
- Externe katheter of condoomkatheter verwisselen 158
- Katheterzak verwisselen 162
- Verzorgen van een blaaskatheter 166
- Laxerende zetpil toedienen 169
- Microklysma (microlax) of fosfaatklysma toedienen 173
- Hulp bieden bij het manueel verwijderen van ontlasting 177
- Hulp bieden bij het opgeven van sputum 180
- Hulp bieden bij braken 183
- Hulp bieden bij het inbrengen van een tampon bij menstruatie 186

Themaopdrachten 189

Evaluatie 191

Studiehulp 191

- Hoofdstuk 8 Uitscheidingsstelsel 191
- Hoofdstuk 9 Urine 191
- Hoofdstuk 10 Feces 192
- Hoofdstuk 11 Transpiratie, menstruatie, sputum en braaksel 193

Evaluatie en reflectie 194

Thema 4 Hygiënisch en ergonomisch verantwoord werken 196

Verwerking 197

Verwerkingsopdrachten 197

- Hoofdstuk 12 De leefomgeving van de zorgvrager 197
- Hoofdstuk 13 Infectieel 199
- Hoofdstuk 14 Voorschriften voor hygiënisch werken 202
- Hoofdstuk 15 Voorschriften voor veilig werken 205
- Hoofdstuk 16 Ergonomisch verantwoord werken 208
- Hoofdstuk 17 Milieuvoorschriften 211

Toepassing 215

Praktijksituaties 215

- De woonomgeving van Luut is niet veilig 215
- Janny probeert het echtpaar Klazer bewust te maken van goede hygiëne 219
- Saskia beoordeelt de ergonomische omstandigheden op de afdeling 222

Vaardigheden 226

- Handen wassen met (vloeibare) zeep 226
- Handdesinfectie met handalcohol 229
- Aan- en uittrekken van steriele handschoenen 231
- Creëren van een schoon of steriel werkveld 234

Themaopdrachten 237

Evaluatie 239

Studiehulp 239

- Hoofdstuk 12 De leefomgeving van de zorgvrager 239
- Hoofdstuk 13 Infectieleer 239
- Hoofdstuk 14 Voorschriften voor hygiënisch werken 240
- Hoofdstuk 15 Voorschriften voor veilig werken 240
- Hoofdstuk 16 Ergonomisch verantwoord werken 241
- Hoofdstuk 17 Milieuvoorschriften 242

Evaluatie en reflectie 243

Thema 5 Zorg voor de bedden 245

Verwerking 246

Verwerkingsopdrachten 246

- Hoofdstuk 18 Bed van de zorgvrager 246

Toepassing 253

Praktijksituaties 253

- Een gebroken enkel 253
- Het bed van mevrouw Geuze wordt verschoond 256

Vaardigheden 260

- Bed opmaken, zonder dat de zorgvrager in bed ligt 260
- Bed opmaken terwijl de zorgvrager in bed ligt en kan draaien 264
- Wieg of ledikant opmaken 268

Themaopdrachten 271

Evaluatie 272

Studiehulp 272

- Hoofdstuk 18 Bed van de zorgvrager 272

Evaluatie en reflectie 273

Observatielijsten 275

Thema 1

Lichamelijke verzorging

Lichamelijke verzorging is een belangrijk onderdeel van je werk als verzorgende. In dit thema gaat het om de verzorging van de huid, de haren, de slijmvliezen en het gebit. Daarbij is het belangrijk dat je het een en ander weet over de bouw en functies van deze lichaamsdelen.

De lichamelijke of hygiënische verzorging is een belangrijk onderdeel van het takenpakket van de verzorgende. In eerste instantie wordt de hygiënische verzorging in de eerste levensjaren van een kind volledig door de mantelzorg gedaan. Naarmate een kind ouder wordt, neemt zijn zelfstandigheid toe, totdat er sprake is van volledige zelfzorg. Soms gaat het mis met de zelfzorg en de mantelzorg. Vaak moet je als verzorgende de hygiënische verzorging dan geheel of gedeeltelijk overnemen. Je hebt hierbij ook de taak om de familie van de zorgvrager in te schakelen. De wens van de zorgvrager komt hierbij altijd op de eerste plaats en daarna die van de familie.

Daarnaast zijn er mensen die onvoldoende lichaamsbeweging krijgen om verschillende redenen.

Door onvoldoende lichaamsbeweging kunnen allerlei complicaties ontstaan. Ook hier ligt een belangrijke taak voor jou als verzorgende om te weten hoe je bij bepaalde complicaties het beste kunt handelen.

Dit thema bevat verwerkingsopdrachten, praktijksituaties, vaardigheden, themaopdrachten, studiehulp, evaluatie en reflectie over de volgende onderwerpen.

Hoofdstuk 1: Bouw en functie van huid, slijmvliezen en gebit

- huid
- slijmvliezen
- gebit

Hoofdstuk 2: Hygiënische verzorging

- doel van de hygiënische verzorging
- hygiënische verzorging van de volwassene
- de plaats voor hulp
- hygiënische verzorging van de baby en het kind

Hoofdstuk 3: Complicaties door onvoldoende lichaamsbeweging

- decubitus
- contracturen
- osteoporose
- trombose
- longontsteking
- obstipatie
- smetten
- blaasontsteking

1 Bouw en functie van huid, slijmvliezen en gebit

- In de theorie staat dat de huid verschillende functies heeft. Een droge, schrale huid gaat eerder stuk, waardoor de huid niet optimaal functioneert. Welke functie van de huid is hier aangetast?
  - beschermen tegen schadelijke invloeden van buitenaf
  - lichaamstemperatuur regelen
  - stoffen uitscheiden
  - vet opslaan in het onderhuids bindweefsel
- De huid bestaat uit drie lagen. Hieronder staan zes kenmerken. Vul in de tweede kolom in bij welke huidlaag het kenmerk hoort. Kies uit: opperhuid, lederhuid en onderhuids bindweefsel.

Het vet in deze laag zorgt voor warmte-isolatie.	
Er zitten geen bloedvaten in deze laag.	
In deze laag zitten zweetklieren.	
In deze laag zitten pigmentkorrels.	
Deze laag is dikker op de billen, bovenbenen en bovenarmen.	
Deze laag bestaat uit de hoornlaag en de kiemlaag.	

- De huid vertelt veel over iemand.
  - Beschrijf wat je aan jouw huid kunt aflezen.

- b Bespreek je antwoord met groepsgenoten. Praat over de verschillen en de overeenkomsten.

- c Probeer jij het uiterlijk of de conditie van je huid te beïnvloeden? Zo ja, hoe en waarom?

- 4 In de theorie staat dat de zweetklieren transpiratievocht afgeven aan het huidoppervlak.
Klopt de uitspraak dat je bij sporten ook veel schadelijke stoffen via de huid verliest? Licht je antwoord toe.

- 5 De huid bestaat uit verschillende lagen die verschillende functies hebben.
Hoe komt het dat een prik met een naald op je neus meer pijn doet dan een prik met een naald in de hak van je voetzool? Omcirkel steeds het juiste antwoord.
De hoornlaag op je neus is **dikker / dunner** dan aan de hak van je voetzool. Dit betekent dat de pijnzenuwen bij de neus zich **meer / minder** aan het oppervlak bevinden dan die van de hak. Ze worden dus **sneller / minder snel** geprikkeld.

- 6 Welke beweringen over de nagels zijn juist?
- a Vanuit het nagelbed groeit de nagel dikker.
  - b Een nagelwal beschermt de nagel aan de achterkant.
  - c De nagelwortel ligt onder de huid aan de achterkant van de nagel.
  - d Vanuit de nagelwortel groeit de nagel in de breedte.

- 7 Een van de behandelingen die een tandarts kan verrichten, is het boren in een kies, omdat hij een gaatje moet vullen.

In welk deel van de kies zit de boor als je een pijsnscheut voelt? Licht je antwoord toe.

---

2 Hygiënische verzorging

- 1 In de theorie staat dat je zorgvragers soms bij hun hygiënische verzorging moet helpen, omdat zelfzorg of mantelzorg onvoldoende is. Hoe kan het dat iemand niet meer zelf zijn hygiënische verzorging kan doen? Geef drie oorzaken.

- 2 De theorie behandelt de invloed van een goede hygiëne op lichamelijk functioneren, sociaal functioneren en psychisch welbevinden. Beschrijf een duidelijk voorval uit je eigen leven waaruit blijkt dat een goede hygiëne invloed had op jouw sociaal functioneren.

- 3 Ga jij wel eens in bad of onder de douche als je lichaam fris en schoon is? Zo ja, waarom doe je dat?

- 4 In de theorie staat dat de verzorging van de huid niet alleen afhankelijk is van de eigenschappen van de huid, maar ook van de persoonlijke wensen van de zorgvrager. Als jij volledig verzorgd zou moeten worden, met welke persoonlijke wensen moet de zorgverlener dan rekening houden als het gaat om je huid?

- 5 In de theorie staat dat hoofdluis regelmatig voorkomt en erg besmettelijk is. Verklaar de volgende waarschuwing die op een middelbare school te lezen is: 'Er is hoofdluis geconstateerd op school. Pas op met selfies!'

---

6 Lees de volgende situatieschets.

Meneer Begijn is 78 jaar. Door zijn reuma en overgewicht beweegt hij nauwelijks. Hij zit een groot deel van de dag in een gemakkelijke stoel. 's Morgens helpt verzorgende Liam hem bij de hygiënische verzorging. Als Liam hem na het douchen afdroogt, zegt meneer Begijn dat hij de linker lies voorzichtig moet drogen, want die is zo pijnlijk. Liam ziet dat de liesplooi felrood is en dat de huid glimt.

- a Wat is er waarschijnlijk aan de hand? Meneer Begijn heeft last van
  - a smetten fase 1
  - b smetten fase 2
  - c smetten fase 3
  - d smetten fase 4
- b Hoe moet Liam de lies verzorgen? Hij moet deppend drogen en
  - a preventieve maatregelen nemen.
  - b antischimmelpreparaat aanbrengen en scheurlinnen in de liesplooi leggen.
  - c zinkoxide FNA, barrière crème of barrièrespray aanbrengen en scheurlinnen in de liesplooi leggen.
  - d zinkoxide FNA aanbrengen en de wondverpleegkundige raadplegen.

7 Hoofdluizen zijn erg vervelend en besmettelijk, maar komen helaas zeker op scholen nog vaak voor. Lees de volgende situatieschets.

Tijdens je BPV in de thuiszorg werk je bij de familie Gerards. Het gezin bestaat uit een echtpaar en twee kinderen. Het gezin krijgt hulp, omdat mevrouw Gerards in het ziekenhuis ligt. Meneer Gerards is overdag naar zijn werk. Het oudste kind van vijf gaat naar de basisschool. De jongste van drie gaat driemaal in de week naar de peuterspeelzaal. Op een morgen, voor het naar school gaan, ontdek je dat het oudste kind luizen heeft.

Wat doe je? Omcirkel de juiste antwoorden.

- a Je behandelt het kind meteen met een bestrijdingsmiddel tegen luizen.
- b Je waarschuwt de ouders.
- c Je laat het kind naar school gaan en hoopt dat het niet te veel in contact komt met andere kinderen.
- d Je waarschuwt de school.
- e Je behandelt het kind volgens de richtlijnen met shampoo en crèmespoeling.

8 In de theorie staat dat je bij de hygiënische verzorging altijd alert moet zijn op schaamtegevoelens bij de zorgvrager. Het genitaal gebied is een intieme plaats. Vooral als de zorgvrager bloot ligt, kan dit tot schaamte leiden. Geef één manier van hoe jij als zorgverlener kunt proberen dit schaamtegevoel bij de zorgvrager te beperken.

- 9 Zowel bij de man als bij de vrouw kan het wassen van het genitaal gebied seksuele reacties oproepen. Bij de man is dit duidelijk zichtbaar. Geef één voorbeeld van wat jij zou doen als een zorgvrager tijdens de wasbeurt een erectie krijgt.

- 10 In de theorie staat dat in zorgcentra steeds vaker wasdoekjes worden gebruikt bij de hygiënische verzorging.
- a Noem een voordeel en een nadeel van het gebruik van wasdoekjes.

Voordeel	
Nadeel	

- b Lees de volgende tekst.

Wasdoekjes zijn comfortabel voor iedere zorgvrager en ze zijn efficiënt. Iedere gezondheidszorginstelling moet het gebruik van wasdoekjes invoeren. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd om de kosten van de gezondheidszorg omlaag te brengen.

Wat vind jij het belangrijkste om rekening mee te houden: dat er aan de wensen van de zorgvragers tegemoet wordt gekomen of dat de kosten omlaag gaan? Licht je antwoord toe.

---

3 Complicaties door onvoldoende lichaamsbeweging

- 1 In de theorie staat dat voldoende lichaamsbeweging belangrijk is om allerlei complicaties te voorkomen. Hoe kan het dat iemand onvoldoende beweegt? Geef drie oorzaken.

- 2 In de theorie staat: 'Decubitus is als een ijsberg, alleen het topje is zichtbaar'.

a Leg uit wat hiermee wordt bedoeld.

---

b Zou je deze vergelijking ook kunnen maken voor contracturen? Dus: 'Een contractuur is als een ijsberg, alleen het topje is zichtbaar'. Licht je antwoord toe.

- 3 In de theorie staat een decubituscorelijst. Zoek op internet nog één andere decubituscorelijst. Vergelijk de twee lijsten.

a Noteer twee overeenkomsten en twee verschillen tussen de lijsten.

Overeenkomst 1	
Overeenkomst 2	
Vershil 1	
Vershil 2	

- b Hoe zijn de verschillen te verklaren?
-
-
- c Heb je voorkeur voor een bepaalde lijst? Licht je antwoord toe.
-
-
-
- 4 In de theorie staat dat een zorgvrager actief en passief kan bewegen. Welke beweringen over actief en passief bewegen zijn juist?
- a Bij passief bewegen moet je een gewricht forceren.
  - b Bij passief bewegen voert de verzorgende de bewegingen uit.
  - c Door passief te bewegen bouw je spierkracht op.
  - d Iemand met een contractuur kan het best passief en actief bewegen.
- 5 Lees de volgende situatieschets.

Jip heeft acht weken gips om zijn linkerarm gehad. Nadat het gips verwijderd is, blijkt dat hij nog geen emmer water kan tillen met zijn linkerarm.

- Waar heeft Jip last van?
- a contracturen
  - b osteoporose
  - c spieratrofie
  - d trombose
- 6 In de theorie staat dat mensen die weinig bewegen last kunnen krijgen van obstipatie. Welke mogelijkheden zijn er om obstipatie te voorkomen bij iemand die bedlegerig is?
- a passief bewegen
  - b veel drinken
  - c vezelrijke voeding eten
  - d voldoende vitamine D opnemen
  - e wisselhouding toepassen
- 7 Volgens de theorie ontstaan smetten op plaatsen waar twee huiddelen op elkaar drukken. Een mannelijke zorgvrager zit de hele dag in zijn rolstoel. Op welke twee plaatsen is de kans op het ontstaan van smetten het grootst?
- a bij het scrotum
  - b in de knieholtes
  - c in de liezen
  - d onder de oksels

8 Lees de volgende situatieschets.

Meneer De Mesmaker (84 jaar) is gisteren gevallen en heeft daarbij twee ribben gekneusd. Hij ligt op bed en wil er niet uitkomen. Veel te pijnlijk zegt hij. Maar de verzorgende wil meneer De Mesmaker toch uit bed krijgen om te voorkomen dat hij een longontsteking krijgt.

Waarom is de kans op een longontsteking groot?

---

9 In de theorie wordt uitgebreid ingegaan op de gevaren van decubitus en contracturen. Lees de volgende situatieschets.

Meneer De Keizer is 67 jaar. Hij is doof. Enkele maanden geleden is hij zwaargewond geraakt na een verkeersongeval. Hij verblijft nu in een revalidatiecentrum. Hij kan niet lopen en maakt gebruik van een rolstoel.

Het team dat hem begeleidt, heeft besloten dat meneer De Keizer informatie op papier krijgt, om hem voor te lichten over de nadelen van het rolstoelgebruik. Het team wil zich vooral richten op de preventie van decubitus en contracturen.

Stel voor meneer De Keizer informatie op over hoe hij in zijn geval kan voorkomen dat hij decubitus en contracturen krijgt.

- Schrijf 200-250 woorden over decubitus en 200-250 woorden over contracturen.
- Schrijf de informatie zo veel mogelijk puntsgewijs op.
- Lever het verslag in bij je docent.

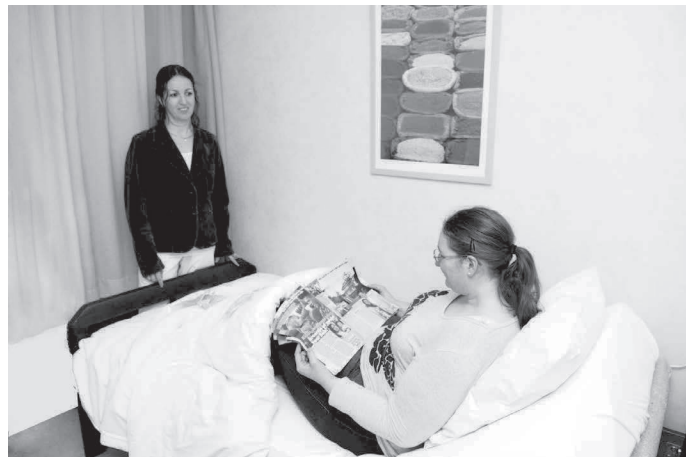
Bedenk dat meneer De Keizer vroeger horlogemaker is geweest en weinig weet over gezondheidszorgproblemen.

Het gedrag van Jolanda maakt Chaimaa onzeker tijdens de lichamelijke verzorging

Chaimaa

Chaimaa is tweedejaarsstudent verzorgende IG. In het eerste leerjaar deed ze BPV in een zorgcentrum. Die BPV werd ruim voldoende beoordeeld. Chaimaa werkt nu een week bij de stichting Adamant. Mensen met een beperking hebben daar een zelfstandige woning in een normale woonwijk. Er is een dienstencentrum van waaruit hulp verleend wordt. Elke woning heeft een communicatielijn met dat centrum. Als een bewoner hulp nodig heeft, belt hij naar het dienstencentrum.

In haar eerste week heeft Chaimaa kennisgemaakt met alle bewoners en geholpen bij de hygiënische verzorging.

Overleg met Hanneke en Chaimaa

Begeleidster Hanneke geeft uitleg over hoe de gegevens van zorgvragers vastgelegd worden in een elektronisch zorgdossier. Sommige bewoners vinden het fijn dat er een uitgebreid zorgplan van hen is. Anderen willen geen of nauwelijks informatie in het dossier. De bewoner bepaalt zelf hoe en wanneer hij verzorgd wordt. Hij is zelf actief in het vragen van hulp. 'Als iemand besluit om een dag niet gewassen te worden, dan respecteren we dat', vertelt Hanneke.

Chaimaa leest het zorgdossier van Jolanda

Dan gaat de telefoon. Hanneke neemt op: 'Komt in orde, Jolanda. Is het goed dat Chaimaa komt? Ja, dat is dat nieuwe meisje dat vorige week begonnen is. Ik zal zeggen dat ze even moet nalezen hoe moeilijk jij bent, ha ha ha!' Hanneke legt de telefoon neer en vraagt aan Chaimaa: 'Durf jij het aan om Jolanda zelfstandig te wassen? Je moet wel eerst even in haar dossier kijken. Niet dat het al compleet is, hoor. Jolanda heeft zelf haar persoonsbeschrijving ingetypt, daar stond ze op. Wat er met de rest van het zorgplan moet gebeuren, daar wil ze nog over denken.'

Chaimaa loopt naar de computer en leest het zorgplan van Jolanda. Dan pakt Chaimaa haar jas en gaat.

Chaimaa belt aan

Chaimaa fietst naar Jolanda's woning. 'Vorige week ben ik samen met Hanneke drie keer bij Jolanda geweest', overdenkt ze al fietsend. 'Ben ik toen misschien wat te afwachtend geweest? Maar Jolanda keek ook zo nors en ze had niet bepaald een vriendelijke stem!' Chaimaa belt aan. Via de intercom roept Jolanda: 'Kom er maar in.' Chaimaa loopt de woning binnen. Ze gaat naar de slaapkamer en klopt op de deur. 'Ja', reageert Jolanda nors. Jolanda ligt op bed en leest een tijdschrift. 'Even dit stukje nog lezen, ik heb het bijna uit', meldt Jolanda.

Spullen klaarzetten

Chaimaa bedenkt dat ze Jolanda nu voor het eerst niet in haar rolstoel ziet. Zij lijkt zo veel kleiner en molliger. Jolanda legt haar tijdschrift weg en vraagt: 'Heb je al vaker mensen gewassen?' Chaimaa zegt: 'Oh, jawel, op school hebben we veel geoefend. En tijdens mijn BPV in het zorgcentrum waste ik heel vaak mensen.'

'Nou, dat is mooi', antwoordt Jolanda beslist. 'Dan zul je ook wel allerlei regeltjes geleerd hebben over het wassen. Die kun je bij mij maar het best vergeten. Want ik heb mijn eigen regeltjes. Zet eerst alles maar klaar. Ik wil dat je mijn rug, mijn onderlichaam en mijn benen wast.'

Chaimaa loopt naar de wastafel en vult een waskom met water. 'Hoe warm wil je het water hebben?', roept ze naar Jolanda. Ze zet de waskom op het nachtkastje en legt er twee handdoeken en washandjes naast. Ze pakt een stuk zeep en bedenkt dat ze tijdens haar vorige BPV veel zelfverzekerder was.

Jolanda heeft haar eigen regeltjes

Chaimaa wast Jolanda's rug. 'Je kunt merken dat je vaker mensen gewassen hebt. Je wast lekker stevig. Aan dat geai heb ik een hekel.'

Nu moet Chaimaa het onderlichaam verzorgen. Chaimaa ziet bloed in Jolanda's slipje. 'Ook dat nog', denkt ze. 'Eh, ik denk dat je ongesteld bent geworden.' Chaimaa krijgt het er warm van. Het is de eerste keer dat ze iemand moet helpen die menstrueert. Jolanda reageert koeltjes: 'Was me maar met veel zeep. In dat kastje vind je tampons.' Chaimaa wast de vulva zoals Jolanda dat wil. Chaimaa heeft nog nooit een tampon bij een ander ingebracht. 'Voor het inbrengen van de tampon zal ik even een vaste kracht bellen, ik heb dat nog nooit bij een cliënt gedaan.' 'Ben je mal, dat is helemaal niet nodig, ik zal je uitleggen hoe je dat moet doen.' Chaimaa laat zich overhalen. Terwijl ze de tampon inbrengt, vraagt ze zich af of ze geen handschoenen aan had moeten trekken. Maar ze durft het niet te zeggen. Het inbrengen lukt vrij vlot.

Daarna wast ze de billen en de benen en helpt Jolanda in de rolstoel. Jolanda wast zelf haar bovenlichaam en gezicht. Chaimaa ruimt de spullen op die ze heeft gebruikt. 'Zo zuster, ik red me verder wel. Ik vind dat je het nog niet zo gek gedaan hebt', zegt Jolanda.

Chaimaa is onzeker

Chaimaa komt het kantoor binnen.

'En?', vraagt Hanneke belangstellend, 'is het gelukt?'

'Mm', antwoordt Chaimaa terwijl zij in haar koffie roert, 'ik voelde me nogal onzeker. Ik vond het vooral moeilijk hoe ik moest omgaan met de dingen die ik geleerd heb. Het viel mij bijvoorbeeld op dat Jolanda's huid in de liezen nogal rood was.

Ik heb geleerd hoe je smetten moet behandelen, maar ik durfde er niets over te zeggen. Jolanda liet duidelijk blijken dat ze zelf wil bepalen wat er aan haar lichaam gebeurt. Ze zei dat ik de regeltjes die ik geleerd had, maar het best kon vergeten!'

- 1 Wat vind je ervan dat bewoners van de stichting Adamant in principe zelf bepalen hoe en wanneer ze verzorgd worden? Het kan voorkomen dat ze een of meer dagen niet gewassen willen worden.

- 2 Jolanda vindt dat Chaimaa de regeltjes die ze op school geleerd heeft over wassen maar het best kan vergeten.
a Wat vind je hiervan?

- b Zou je bepaalde regels toch toe willen passen? Licht je antwoord toe.

- 3 Jolanda wil dat haar vulva met veel zeep gewassen wordt. Wat vind je daarvan?

- 4 De liezen van Jolanda zijn rood.
a Hoe is dit te verklaren?

- b Welk advies had Chaimaa kunnen geven met betrekking tot deze roodheid?

- 5 Jolanda is rolstoelgebruikster en zit een groot deel van de dag in een rolstoel. Welke aandachtspunten zijn er in verband met dit rolstoelgebruik?

- 6 Schrijf een verslag waarin je Chaimaa feedback geeft op haar functioneren. Besteed aandacht aan goede en minder goede punten. Geef Chaimaa tips hoe ze in de toekomst zo'n situatie aan zou kunnen pakken.

Meneer Toonstra heeft een fikse longontsteking en wordt daarom op bed verzorgd

Meneer Toonstra is 79 jaar. Drie jaar geleden verloor hij zijn vrouw. Meneer Toonstra heeft drie kinderen. Tot zijn 52e jaar werkte meneer Toonstra bij een kolen- en oliehandel. Toen kreeg hij longemfyseem en kon hij niet meer werken. In de loop van de jaren ging de functie van zijn longen steeds verder achteruit. Meneer Toonstra werd daardoor steeds afhankelijker van zijn vrouw. Klusjes die hij altijd deed, zoals grasmaaien en kleine boodschappen doen, werden hem allemaal te veel.

Iedere ochtend had hij veel tijd nodig voor zijn lichamelijke verzorging. Zijn vrouw zette dan een stoel voor hem bij de wastafel, zodat hij zich rustig kon wassen en scheren. Eenmaal per week, op zaterdag voor het avondeten, hielp mevrouw Toonstra hem met douchen. Toen mevrouw Toonstra overleden was, ontstonden er problemen op psychosociaal, lichamelijk en huishoudelijk gebied. Ze waren bijna vijftig jaar getrouwd geweest. Meneer Toonstra miste zijn vrouw dan ook heel erg. Zij hield hem bijvoorbeeld op de hoogte van wat er in de buurt en in de familie gebeurde. Ook miste hij de gesprekken met haar en de gezelligheid.

Meneer kreeg hulp van de thuiszorg voor de lichamelijke verzorging en voor het huishoudelijk werk. De thuishulp kwam drie halve dagen per week voor het huishouden. De maaltijden werden gebracht door 'Tafeltje-dek-je' en voor de douchebeurt kwam er eenmaal in de week een verzorgende. Toch kon meneer Toonstra niet langer zelfstandig blijven wonen. Het alleen zijn tijdens de avonden en de nachten werd voor hem steeds moeilijker. Hij leefde namelijk in de voortdurende angst dat hem iets zou overkomen.

Meneer Toonstra woont nu in zorgcentrum de Houtsnip. Hij voelt zich er goed thuis. Door zijn longaandoening is hij niet in staat lichamelijk actief te zijn. Daarom gaat hij vaak naar de gemeenschappelijke ruimte. Daar ontmoet hij de andere bewoners. Meneer Toonstra kan zijn eigen woonruimte niet schoonhouden, dat wordt voor hem gedaan. Op het gebied van de lichamelijke verzorging krijgt hij eenmaal in de week hulp bij het douchen.

Op dit moment is meneer Toonstra een week ziek. Het begon met een behoorlijke verkoudheid, maar al snel bleek het om een fikse longontsteking te gaan. Hij heeft koorts (38,7 °C) en is erg moe. De huisarts heeft medicijnen en bedrust voorgeschreven. Door de extreme vermoeidheid is meneer niet in staat zichzelf te verzorgen, ook niet op bed.

Mark en Karin in gesprek

Mark is de praktijkopleider van Karin. Ze zijn in gesprek met elkaar.

'Zo Karin, je loopt nu alweer een week met me mee. Inmiddels hebben we samen al weer veel bewoners verzorgd. Ik stel voor dat we vandaag beginnen met de lichamelijke verzorging van meneer Toonstra. Ik blijf er bij en grijp in wanneer er dingen fout dreigen te gaan.

Akkoord?'

'Ik vind het uitstekend', zegt Karin.

'Ik had wel liever eerst een vrouw zelfstandig verzorgd, maar misschien is het wel goed zo.'

Mark reageert: 'Of het nu een man of een vrouw is. Dat mag in principe niet uitmaken.

Wanneer je echt professioneel wilt zijn, moet je daar niet bij stilstaan. Ik vind overigens ook dat een zorgvrager geen voorkeur mag hebben op dat gebied. De hulp die geboden wordt, moet geaccepteerd worden door de cliënt. Maar goed, daar gaan we nu geen discussie over voeren. Vertel me eerst even, hoe ga jij je voorbereiden op de zorg voor meneer Toonstra?'

'Ook al ben ik vaker aanwezig geweest bij de verzorging van meneer, vind ik het handig om zijn zorgplan nog eens door te nemen.'

'Dat vind ik inderdaad een goede zaak.'

De informatie uit het zorgplan

In het zorgplan leest Karin dat meneer last heeft van smetten in de liezen. Hij moet volledig geholpen worden bij de hygiënische verzorging. Het heeft geen zin hem te stimuleren om dingen zelf te doen. Dat is te vermoeiend voor hem. De mondverzorging verdient extra aandacht, omdat meneer Toonstra eigenlijk te weinig drinkt. In combinatie met de hoge koorts is dat niet goed. Hij heeft decubitus categorie I aan zijn stuit.

De verzorging van meneer Toonstra

'Ik kom u wassen, meneer Toonstra. Vindt u dat goed?', zegt Karin terwijl ze de kamer binnenkomt.

'Dat is prima, hoor', antwoordt meneer Toonstra.

'Ik heb lekker warm water gepakt, dan krijgt u het niet zo koud.'

Karin loopt naar het bed en wil de kommen op het nachtkastje zetten. Ze staat wat onhandig te draaien bij het kastje. Het blad waarop de wasbakken geplaatst moeten worden, is nog niet uitgeklaapt. Uit het nachtkastje haalt Karin de toiletspullen. Ze legt een handdoek op het hoofdkussen.

'Kunt u me misschien eerst scheren?' Dat vindt Karin geen probleem. Na het scheren verzorgt ze meneer Toonstra zoals ze geleerd heeft.

- 1 Meneer Toonstra werd in de loop van zijn leven steeds afhankelijker van zijn vrouw. Ze hielp hem onder meer bij de lichamelijke verzorging. Welke invloed kan deze afhankelijkheid op beide personen en op hun relatie hebben gehad?

- 2 Na het overlijden van zijn vrouw kwam er eenmaal in de week een verzorgende van de thuiszorg om te helpen bij het douchen. Op welke dag en op welk tijdstip dat gebeurde heb je niet in de praktijksituatie gehoord of gelezen.

- a Hoe vind je dat dit bepaald zou moeten worden?

---

b Ga je hierbij ook uit van de gewoonte van de zorgvrager? Licht je antwoord toe.

---

3 Wat vind jij van de reactie van Mark over de voorkeur van Karin om liever eerst een vrouw zelfstandig te mogen verzorgen?

---

4 Mark vindt dat een zorgvrager geen voorkeur mag hebben voor een mannelijke of vrouwelijke verzorgende. Wat vind jij daarvan?

---

5 In het zorgplan staat dat de mondverzorging van meneer Toonstra extra aandacht nodig heeft.

a Wat is het gevaar als de mondverzorging geen extra aandacht krijgt?

---

b Waaruit zal de mondverzorging van meneer Toonstra bestaan?

---

6 Beschrijf zo duidelijk mogelijk hoe de stuit van meneer Toonstra eruitziet.

---

7 Welke factoren spelen waarschijnlijk een rol bij het ontstaan van decubitus bij meneer Toonstra?

- 8 De stuit moet verzorgd worden volgens protocol. Hoe dit protocol eruitziet, is niet duidelijk. Werk een concreet voorstel voor zo'n protocol uit. Motiveer de keuzes die je maakt.

- 9 Welke observatiepunten zijn belangrijk tijdens de hygiënische verzorging van meneer Toonstra?

- 10 Beschrijf welke feedback jij Karin zou geven met betrekking tot de hygiënische verzorging. Denk daarbij aan de aspecten die goed gingen en de aspecten die voor verbetering vatbaar zijn. Betrek in je feedback onder meer de volgende punten:

- rekening houden met de wensen en behoeften van de zorgvrager;
- de omgang met de zorgvrager;
- efficiënt werken.

Nuttige tips voor Karin zijn welkom.

Na het ernstige verkeersongeval krijgt het gezin Van de Ven hulp van de thuiszorg

Het gezin Van de Ven

Het gezin Van de Ven bestaat uit: meneer Van de Ven (35), schilder; mevrouw Van de Ven (31), pedicure, en baby Sanny (5 maanden).

Mevrouw Van de Ven heeft drie maanden geleden een ernstig verkeersongeval gehad. Naast hersenletsel had ze diverse botbreuken. Na een verblijf van drie weken in het ziekenhuis en zes weken in een revalidatiecentrum is ze nu weer thuis. Mevrouw is in het revalidatiecentrum flink vooruitgegaan. Ze kan met krukken redelijk zelfstandig lopen.

Overdag gaat ze wel regelmatig op bed liggen, omdat ze nog snel moe is. In de woonkamer staat een eenpersoonsbed, zodat mevrouw niet steeds naar boven hoeft om te rusten. Drie keer in de week gaat ze voor therapie naar het revalidatiecentrum.

Hulp

Zodra duidelijk werd dat mevrouw naar huis mocht, is er contact gelegd met het zorgloket van de gemeente en de thuiszorg in de woonplaats van mevrouw. Via een thuiszorgorganisatie krijgt het gezin nu vijf ochtenden per week hulp. 's Middags komt de moeder van mevrouw Van de Ven voor het gezin zorgen.

Verzorgende Sandra

Sandra (19) is derdejaarsstudent verzorgende IG en doet haar BPV bij de thuiszorg. De thuiszorgmanager heeft haar verteld dat ze hulp gaat verlenen bij de familie Van de Ven. Ze moet ervoor zorgen dat het huishouden 's morgens goed draait. En als het nodig is, moet ze mevrouw Van de Ven helpen bij de verzorging aan de wastafel of bij het douchen. Mevrouw kan zonder krukken moeilijk haar evenwicht houden en is erg bang dat ze valt. Daarnaast moet ze voor de baby zorgen. Deze morgen komt Sandra voor het eerst bij het gezin Van de Ven. Meneer gaat vandaag iets later naar zijn werk, zodat hij Sandra kan ontvangen. 'Zullen we maar beginnen met een kopje koffie?', vraagt hij vrolijk, 'dan kunnen we meteen even wat zaakjes bespreken.' Het is een plezierig gesprek. Sandra krijgt al een aardig beeld van wat er moet gebeuren. Daarna laat meneer Van de Ven Sandra het huis zien. Sanny slaapt nog. Voordat meneer Van de Ven weggaat, vertelt hij dat hij deze ochtend zijn vrouw nog geholpen heeft bij de verzorging. Hij zegt dat hij ervan uitgaat dat Sandra zijn vrouw voorlopig zal ondersteunen.

De verzorging van Sanny

Als meneer Van de Ven naar zijn werk is, bespreken Sandra en mevrouw Van de Ven de werkzaamheden voor deze ochtend. 'Kijk eerst maar eens of Sanny wakker is', stelt mevrouw voor. 'Je kunt haar uit bed halen en in bad doen. Na het bad krijgt ze een flesje.' Mevrouw vindt het erg dat ze Sanny nog steeds niet zelf kan verzorgen. Sandra probeert haar te troosten: 'Ik kan er in ieder geval voor zorgen dat u erbij bent als Sanny in het badje gaat.'

En haar flesje kunt u zelf geven.’ Mevrouw Van de Ven knikt. ‘Het badje en de standaard staan op haar kamer en de rest kun je allemaal in de commode vinden’, legt ze uit. Sandra gaat naar de kamer van Sanny. Ze pakt het badje, de standaard en het aankleedkussen. In het badje legt ze de spullen die ze nodig heeft: zeep, shampoo, washandjes, handdoeken, enzovoort. Op de commode staan ook nog wat babyartikelen, zoals poeder, olie, babyzalf, zinkzalf en haarlotion. Omdat ze mevrouw Van de Ven toch nog wil vragen welke kleertjes Sanny aan moet, besluit Sandra de verzamelde spullen eerst naar beneden te brengen. Daar ligt mevrouw Van de Ven op bed te rusten. Dan kan ze haar meteen vragen of er nog speciale artikelen gebruikt moeten worden. ‘Sanny heeft vrij snel last van berg. Of de babyzalf gebruikt moet worden, is steeds weer de vraag.’ Sandra haalt de andere spullen en legt ze in een logische volgorde op tafel. Daarna haalt ze Sanny uit bed en legt haar even bij haar moeder. Sandra vult intussen het badje met water. De verzorging van Sanny verloopt zonder problemen. De baby vindt het heerlijk in bad en ze vindt het blijkbaar prima dat ze door een vreemde gewassen wordt. Terwijl Sandra bezig is met de verzorging van Sanny, vraagt ze mevrouw Van de Ven regelmatig om informatie. Als Sanny gewassen en aangekleed is, legt Sandra haar in de box. Ze maakt in de keuken het flesje voor Sanny klaar.

- 1 Sandra stelt voor Sanny bij haar moeder op de kamer te wassen. Welke twee voordelen heeft dit?

- 2 In de praktijksituatie staat globaal welke spullen Sandra klaarzet. Beschrijf zo precies mogelijk welke spullen je nodig hebt voor de verzorging van een baby.

- 3 Op de commode staan nog meer artikelen, zoals poeder, olie, babyzalf en zinkzalf. Waar gebruik je deze artikelen voor?

- 4 Mevrouw Van de Ven geeft aan dat Sanny vrij snel last heeft van berg.

a Beschrijf hoe berg eruitziet.

---

b Waardoor kan berg ontstaan?

- 5 Mevrouw Van de Ven heeft hulp nodig bij de verzorging aan de wastafel en bij het douchen. In de praktijksituatie staat niet precies beschreven welke hulp.
- a Maak een inschatting van de hulp die mevrouw nodig zal hebben.

- b Wat zou een goed een hulpmiddel zijn om de zelfzorg van mevrouw te bevorderen?

Zorgvrager wassen op bed

Oriënteren

- 1 Bestudeer de theorie over de hygiënische verzorging van de volwassene.
- 2 Bestudeer de beschrijving van deze vaardigheid.

Vorbereiding

- 1 Vertel de zorgvrager wat er gaat gebeuren.
- 2 Zorg voor voldoende werkruimte rondom het bed.
- 3 Zorg ervoor dat de omgevingstemperatuur aangenaam is.
- 4 Informeer bij de zorgvrager naar de wensen ten aanzien van:
  - temperatuur van het water;
  - te gebruiken middelen, bijvoorbeeld zeep, deodorant;
  - schone kleding.
- 5 Zet of leg de volgende benodigdheden klaar:
  - zo nodig niet-steriele handschoenen en een overschort;
  - bij voorkeur twee waskommen met water;
  - twee handdoeken en twee washandjes;
  - zeep;
  - eventuele lotions of deodorant;
  - kam of borstel;
  - schone kleding.
- 6 Breng het bed op werkhoogte.
- 7 Zorg voor de privacy van de zorgvrager, bijvoorbeeld door de bedgordijnen of de deur te sluiten.
- 8 Verwijder hand- en polsrieraden en was of desinfecteer je handen.

Uitvoering

- 9 Vertel de zorgvrager dat je begint met de wasbeurt.
- 10 Trek bij kans op contact met uitscheidingsproducten en bloed de handschoenen en/of het schort aan.
- 11 Vraag naar bijzondere wensen ten aanzien van zeepgebruik, bijvoorbeeld gezicht met of zonder zeep.
- 12 Ontdoe het bovenlichaam van de kleding.
- 13 Houd het bovenlichaam warm door er een handdoek over te leggen.
- 14 Was het gezicht.
- 15 Was de ogen zonder zeep van de buitenste ooghoeken naar de binnenste ooghoeken.
- 16 Was de oren.
- 17 Droog gezicht en oren zorgvuldig af.
- 18 Was de arm en hand die het verst weg liggen en droog ze af. Vooral onder de oksel en tussen de vingers moet je zorgvuldig wassen en afdrogen.